

Oprost poreza za obnovljene vinograde.

Usljed temeljnoga zakona od 15 lipnja 1890. D. Z. L. br. 143, svi vinogradi zasadjeni na novo vinovom lozom, oprošteni su od plaćanja poreza (zemljarine) za deset godina.

Žalibože nešto iz nehaja, ali većim dielom iz neznanja, do sada malo se je vinogradara, osobito onih siromašnije ruke, okoristilo ovim zakonom, jer većim dielom nepismeni nisu znali kako da sastave ovakovu molbu i kome da uprave napisane molbe, prem je to vrlo jednostavno da se jednostavnije ni zamisliti neda.

Spomenutim zakonom polakšica oprosta plaćanja poréza počima od one godine, kada se je dotična zemlja u celini na novo zasadila vinovom lozom, neobzirujući se pri tome, da li je ta radnja izvršila se u jednoj ili više godina.

Napominjemo da molbe za deset godišnji oprost od plaćanja zemljarine treba dostaviti c. k. uredu zemljišne očevidnosti najdulje do svrhe mjeseca lipnja, ako se želi imati oprost još ove godine, jer za kašnje prikazate molbe oprost plaćanja zemljarine počima tek nastajne godine.

U molbi za oprost deset godišnje zemljarine treba točno naznačiti zemljišnu česticu i broj uložka te pod kojom poreznom obćinom je dotična zemlja uknjižena; kada je radnja oko obnove vinograda dovršena bila. Prijave te (ili molbe) proste su od biljegovine, a imadu se predati c. k. uredu zemljišne očevidnosti i to baš po naredbi c. k. ministarstva financija od 6 lipnja 1890 D. Z. L. broj 144.

Prijava ili molba za spomenuti desetgodišnji oprost plaćanja zemljarine za obnovljene (zasadjene) vinograde glasiti će po prilici ovako:

Slavnome

c. k. Uredu Zemljišne Očevidnosti

u
Šibeniku.

Usljed filokserične zaraze uništena je vlastnost podpisatog zemlja zvata „Sejace“ označena čest. zemlj. 2040 biće jedino Z. U. 1007. P. O. (Porezne Obćine) „Donje Polje“.

Ciela površina izkrčena je i ponovno zasadjena ameriškomsom lozom. Radnja dovršena je dne 25 svibnja t. g.

Kao vlasnik spomenute zemlje prijavljujem to, sa molbom, da se shodno odredi kako bi navedena čes-

stica na temelju zakona od 15 lipnja 1890. D. Z. L. br. 143, dobila deset (10) godišnji oprost plaćanja zemljarine.

U Šibeniku, dne 26 svibnja 1909.

N N vlasnik.

Ovoliko i ništa više.

Mnogi misle da nije potrebno pitati oprost poreza, jer da su filokserom uništeni vinogradi po zakonu 12 lipnja 1896. D. Z. L. br. 118 i zakonom od 3 listopada 1891. D. Z. L. br. 150, već oprošteni od plaćanja zemljarine.

Jest ovim zakonima oprošteni su vinogradi zaraženi filokserom od plaćanja zemljarine, ali ovaj oprost baš po spomenutim zakoni traje samo nekoliko godina t. j. tako dugo dok panji sasvim nepropadnu ili dok se ne sviđi poreznoj oblasti da dade razviditi, što se na ovim česticam goji.

Poslie ovog roka plaćati će se za sa filokserom uništenimi vinogradi, ako ovi nebudu opet obnovljeni lozom, (a što je kod nas obićajno), opet zemljarina i to u onom razmjeru kakove će se kulture (biline) gojiti na istim česticam, t. j. da se bolje i ljudski razumimo, plaćati će se na filokserom uništenom vinogradu porez za sijanicu (njivu) ako je dotična zemlja bila zasijana ječmom, pšenicom itd.

Jednom kad je vinograd propao uslied filoksera, tada zakon veže vlasnika da svaku promjenu gojidbe na dotičnoj zemlji prijavi c. k. uredu zemljišne očevidnosti, i to u roku od 4 sedmice; jer samo time može dotični vlasnik postići polakšica pri plaćanju zemljarine i to na temelju zakona od 27 lipnja 1885 D. Z. L. br. 3 članak osmi.

Roka od 4 sedmice za prijavu promjene gojitbe na filokserom uništenome vinogradu, treba se svakako držati, jer propusti li se ovaj zakoniti rok, to se može vrlo lako dogoditi da posjednik bude štetovan, t. j. da plati porez kao za vinograd, a svakome je poznato da se za vinograd plaća mnogo veći porez nego li za ostale vrsti gospodarske gojitbe.

Nije bila moja namjera da se u današnjem članku bavim o oprostuzemljarine sa filokserom zaraženimi vinogradi, niti o polakšicam koje zakon dozvoljava pri promjeni gojitbe vinove loze u drugu koju gojitbu, ali sam se morao dotaknuti i ovih pitanja a to najviše s razloga što su se baš u ovo zadnje vrijeme desile slučajevi,

gdje su neki koji bi baš po svome položaju, a i dužnosti gradjanskoj morali biti pri ruci težaku, (neukom u toj stvari), uputiti ga kako da poluči deset godišnji oprost zemljarine, baš obratno postupali te najvećom bez-braznošću odvrćali težake, veleć mu da će bude li pitao oprost poreza desetgodišnjeg za na novo posadjene vinograde, porezna vlast baš onda nametnuti porez.

A to nije istina, ovo su samo laži, kojim hoće neki ter neki, te se tove težačkim trudi, obsjeniti težaka, ali znaj težače moj, da se stvoreni zakoni dok nisu promienjeni moraju vršiti, te da imaš pravo pitati ono što te po zakonu idje, pa govorili ti kojekakovi nadrimudraci koliko mu drago. Zato pitaj što te po zakonu ide.

A. V.

Za ovaj put nećemo spomenuti osoba, koji su nekidan odvrćali njeke težake da ne treba pitati oprost poreza, nu dogodi li se to još jednom, tada ćemo biti prisiljeni da iznesemo imena tih gubavaca, koji se tove i hrane na račun težačkog znoja. Za sada im poručujemo da naruče članke zakona, pa kad ih dobro nauče, tad tek nar počmu mudrolijati. Ured.

Šta je nova po svijetu.

HRVATSKA.

Magjarski listovi se srde na Hrvate, što su pristojno dočekali Bećane u Zagrebu. Banu se groze i nazivlju ga da je magjarski zagrebački namjestnik. Pa da je i to! Nego on je lutka u rukama neprijatelja hrvatske, bić kojim i Beć i Pešta biju jednu našu domovinu. Crnković ode! Dobar mu put, a da Bog dade, pa za njim pošao i čauš Vekerlov, zemienio ga čovjek desnice Jelačićeve a čustava Šubićevih i Frankopanovih, pak da jednom obračuna Hrvatska sa tajnim i očitim dušmanima slobode njezine.

BOSNA.

Sola, Jeftanović i ostali poglavica srbski u Bosni bili su u Beću. Burjan im je pokazao mnoge liepe stvari, obećao im je da će srbski duh u Bosni vladati, svakom je — tako kažu — darovao, o vrat objesio po zobnicu satkanu od najboljih snovatelja srbske sreće u Pešti-Berlinu. Začarani ljubaznošću i darovima, svi na glas i skupa, odčataše pred Burjanom „Vjeruju“ i svetčano mu obećашe, da će na sreću domovine svoje raditi stojeći svladom t. j. s Košutom. Neznadu slipeći, da bi ih do koju godinu, radi srbske idje, isti Burjan mogao vući po tamnicama kao i on u Hrvatskoj!

AUSTRIJA.

Velika bočba nastala između Beča i Pešte, a sve još radi banke u Bosni. Vlada bečka u saboru bila svečano obećala poslanicima da banku odobriti neće, a porekla se. Što su Magjari htjeli, to su im bečki ministri dali. A sad svi poslanici udarili na ministra. Vuković htjeo da svi odstupi, nego prevladali Niemci. Ministri ostaju a Burjan da će seliti. Nevjerujemo. O tudje se prosozebe tuču i nagodit će se. Magjari će uzdržati što im je Beč već dao, a Beč će opet i za se što god naći da se okoristi. Dva crna gavrana saletila na tielo hrvatske majke naše, a nesretnih sinova imade, koji to s nehajnosti gledaju. Nesretna zemljo naša, same ti slične izdajice radjaš!

SRBIJA.

Nit je Gjorgje pošao u Petrograd, nit u Englezku. Eno ga još u Srbiji, a iste je čudi, koje je bio i prije razsula i poniženja. Odrakno se nasljedstva, a i pokajao. Izazivlje jedne ljude, razne častnike i tuži ih. Zapovjednik jednu konjačke regimente, morao je pitati mirovinu, a da se napastnika oslobodi. A drugi tvrde da je odpremljen od službe i bez krajoera mirovine. Svemu je narodu golemu šteta nanio svojom naglom čudi pak, sad još hoće da i pojedince umiče. Nebi zlo bilo da otac jogunasta sina zaulari. I vrieme bi bilo!

FRACEZKA.

U ovoj nesretnoj zemlji vlada prava buna. Svi poštari i telegrafiste dadoše se u štrajk. Poštu vraćaju odkle je i došla a neodpremaju, pridržavaju onu, koja bi morala napred ići. Neće da rade, da brzojavljaju, a prekidaaju telegrafske žice. Kažu da ih imade 15 hiljada, koji neće da vrše svoju službu. Vlada hoće da to silom uredi. Vojnike je po poštam i brzojavim ponamjestila, a 58 hiljada vojska stoji pripravno da uguši i najmanju bunu. Što tko sije to i žanje. Na vladu su sve sami socialisti demokrati-anarhisti, a njihovi podložnici rada praktično samo ono, na što ih teorijom upućuju poglavice.

TURSKA.

Pusto li je novaca nadjeno kod staroga cara! Nemožeš ih brojiti na hiljade ni na stotine hiljada, nego sve na milijun. A dragog kamenja!! Valja da nit najveći vladar ni bogataš nema toliko blaga. Pa eto, što mu vriede! Nit je blago njegovo, nit je on svoj. On je najniži rob, a blago mu je razmešeno. Novi sultan Muhamed počeo se zavadjati s mladoturcima a oni mu prestom pokazuju na njegova brata. I vojska u Salonici počela odbjegavati mladoturke. Moglo bi se još dogoditi da suzanj postane opet car, a brat mu rob. Ala tada klanja!! Bože sačuvaj! Eto se uputila na Carigrad vojska od 90 tisuća da sruši mladoturke. Vodi ju sin svrgnutog cara.

PERSIJA.

Šah je uspostavio ustav, al sve jedno buna traje. Zatvorio se je on u Teheranu, a ustaše nahrupili sa svih strana pak ga okolili. I on i njegovi privrženci i vojnici stoje pripravnici da ustaše suzbiju. Velika bojazan postoji da će se naći izdajnik te ubiti ili Šaha ustašima živa predati. A tad bi, istom prava buna nastala. Novine pišu, da će Rusija s vojskom natrag. Mi ne uvjerujemo, da će joj to Englezka i Njemačka dopustiti dok glavu ne razbije. I Rusija je poslušala ko što ih je pošlušala kad je ono na Japance udarila.

Neke mane i poroci u puču.**Uzaludno pravdanje.**

Ima ljudi, koji malne svaki dan čuvaju dokturova vrata i obijaju pragove suda. Čovjek bi na prvi mah rekao, da ih goni silna nevođa i nepravda. Nu nije tako. Dogodi se više puta, da se dva suseljanina priričkaju i u tome s jedne i s druge padne po koja uvriedljiva rieč. Petar neće da oprostí Pavlu, a Pavao Petru, te bojeći se da Petar ne tuži Pavla, on ga tuži, a Pavao tad tuži Petra, da ne bude ni njemu krivo. Sad se kupe svjedoci i idje se k odvjetniku. Došao dan razprave, to pred vratima suda ciela vojska svjedoka. Petar drži čvrsto privezane uza se svoje, a Pavao svoje. Čovjek bi rekao, sje-gurno ovdje se radi o kakovom veoma važnom poslu, a kad tamo njesu drugo posriedi, nego dvi uvriedljive rieči i ništa više.

Sudac nastoji da se stranke izmire, to znađu više puta učiniti i odvjetnici, ali di je to. Nepraštam više Petar, a ni ja odvraća Pavao. Goni pravdu naprid, imam ja novih svidoka više Petar svom odvjetniku, a Pavao isto svome. Novi svjedoci se kupe, napojnice se plaćaju, odvjetnici pare potežu, a nakon svega pravdanja, bivaju oba naše pravdiše osudjena i dobro po odvjetnicim ošišana.

Ništa nije bolje ni onda, kad se naši seljani pravdaju radi smetanja posjeda ili rodbina među sobom radi diobe ili ostavštine imanja. Dogodi se, a ne riedko da za samu jednu motiku zemlje propadne cielo jedno stanje. Zašto sve ovo? Zato jer naš puč još u mnogočem je nepovierljiv, a u više prigoda precienjuje sama sebe. Valjda ne bi se ni on više puta pravdao, da nije onih, koji poznavši mu čud najviše ga na to nagovaraju, nu svakako moramo priznati, da ima mjesta, u kojima je pravda i pravdanje na neki način ušlo u krv i njima se čini da ne bi bili živi, kad bi se prošli jednu sedmicu bez sudskih ili doktorskih vrata.

Da vidimo časkom bili se moglo smanjiti ovo uzaludno pravdanje.

Između stranaka, koje se pravdaju bilo radi uvrieda bilo radi smetanja posjeda i slično, uvijek smo tu, da jedna ima pravo, a druga krivo. Ko to sudí? Je li zar sudac, ili kako kaže naš narod zakon? Nije. Sudu svjedoci, pošto sudac mora da vjeruje, ono što oni kažu. Tko su ti svjedoci? To su suseljani pravdača i nitko drugi. E pa dobro. Zašto dakle, kad suseljani naši nas sude u sudu, ne bi mogli suditi bez suda u selu. Oni i nitko bolje od njih ne zna tko ima pravo, a tko krivo. Pa kad ti dva reku, da si pijan lezi, pa sve da i nisi.

Š ovog razloga bilo bi posve dobro, da se u svakom našem selu osnuje sud dobri ljudi, jer vidimo i tako, da većina pravda, osobito onih di ulazi smetanje posjeda, ostavštine itd., da na ovo svrše, ali onda, kad smo se iz trošili za bule, za dokture i još za mnogo šta, a što nas je zapalo do crna izpod nokata. Recimo, da se mnogi ipak ne bi pokorili sudu dobri ljudi, već bi se isto pravdali. Pa neka. Ali kad bi protu stranka prikazala sudcu osudu dobrih ljudi u selu, vjerujte mi, da bi se mnogo i mnogo pravda ukinulo, a mnogo i mnogo skratilo, kako se je to vidilo kod članova onih seoskih blagajna, koje imaju i kod kojih djeluje ovakov sud.

Imamo slučaj kod jedne blagajne i to baš one u Jesenicama, da se jedan nije hotio pokoriti sudu svojih suseljane, te se je utekao sudu u Splitu. Na dan ročista protustranke, donela je pismentu osudu seoskog suda a sudac je odmah izrekao osudu, t. j. potvrdio je ono, što je osudio seoski sud, a to na podlozi istine i pravice, veleći, da nitko bolje nemože znati kako štoje stvari između pravdiša do njihovih suseljana, te kad su oni složno tako osudili, da mora da je tako, a ne nikako drugačije.

Nastojmo dakle, oko osnuća ovakovih vrsti pučkih sudova, jer će se s njima prištediti mnogo para i danguba, a k tome pasti mržja i protivština. Di ovo nije moguće, tu bar nemojmo radi napojnice piriti pravdaše, već medju njih sijmo ljubavi i sklad, te ra vatru, što buklja lijimo vodu, a ne potičimo petrolje, jer će kuća izgoriti, ali ne u plamenu, već u pravdanju promjeniti će gospodara na tavalaru.

Jma li novaca u našoj zemlji?

Kad se govori o Dalmaciji s mnogim vladinim ljudima, oni nam znađu pribaciti, a osobito, ako njesu sinovi ove zemlje, da nas vlada rani i da nije Beča, da bi smo pomrli od gladi.

Ne ćemo pobijati s naše strane ovakove gluposti i luda umovanje, nego ćemo im radje odgovoriti sa brojkaama.

Zadnji broj „Zadrugara“, koji izlazi u Spljetu, kao glasilo naših gospodarskih zadrugu piše:

Po pouzdanim viestima doznali smo, da u državnim obveznicama i vriednotama ima Dalmatinskog novca 70 milijuna kruna, u poštarskim štedionicama 4 milijuna, a u domaćim novčanin zavodima 25 milijuna. Skupimo li sve ovo dofazimo do toga, da u Dalmaciji ima gotova novca jedno 100 milijuna kruna. Doduše ovoj se novac ne vidi, jer nije na okupu, razštrkan je. Nu kad bi se ovaj novac skupio u jednu kasu i to domaću, koliko i koliko koristi ne bi bilo narodu, a i glavničarima od njega. Danas u našu zemlju dolaze tudjinci i tu ulazu svoje novce, kao u Šibeniku, Splitu, Omišu, Velušiću, Siveriću itd., te dobivaju liepi dobitak, a naši ljudi se zadovoljavaju sa dobitkom od 5 do 5 $\frac{1}{2}$ na sto. Ovo je žaliti, jer na neki način dajemo tudjincu novce naše, da nas kašnje u našoj knči davi, da našu djecu iznarodjuje, da se po našoj zemlji širi i gospodari, a to sve samo našom krivicom.

Vrieme bi bilo, da se naši glavničari, koji su se sa svojim novcima na neki način otudjili od naroda opet k njemu povrate, a to će učiniti, ako novac, kojega su danas uložili u tudje zavode i tako hrane tudju djecu, prenesu u svoje domaće. Mi vidimo, da veliki novčani zavodi van naše zemlje takne se, kako da novčano priteku u našu zemlju putem ove, ili one zadruge, ovog ili onog društva. Oni doduše to ne bi radili, kad ne bi bili sjegurni, da im je novac na dobro i koristno uložen, nu oni znaju, da je svaka njihova para sjegurna i s toga se ne plaše.

Pravo veli „Zadrugar“ kad kaže, da mi sami sebi podsjećamo noge i izkazujemo nepouzdanje, kada od 100 milijuna, tek 20 ulažemo kod domaćih zavoda, a ostalih 80 dajemo u ruke drugomu, koji su tim novcem jača, da nas opet slabi.

Staru borbu puške i handžare danas zamjenio je novac i promet. Sva se borba danas vodi kod velikih naroda radi trgovine i gospodarstvo, a podlegne, onaj koji je kesom slabiji, dok bogatiji ga steže u verige i opaše lancem robovanja.

Mi smo Hrvati doduše malen, ali zato važan narod, pa kako nastojimo, da se politički ujedinitimo i okupimo, tako moramo nastojati i da ujedinitimo naše kese, naš novac te da ga upotrebimo u prvom redu na korist našega naroda, a ne tudjince.

Danas tudjim ulaže svoj novac i crpi korist iz naših vodenih snaga, a naš novac leži po tudjim zavodima i mi se zadovoljavamo sa dobitkom od 4% a tudjinac u našoj zemlji dobiva na svoj novac uložen u gospodarska poduzeću 12%.

Ako naš novac ne ujedinitimo, ako se ne osvietimo, poplaviti će naša sva poduzeća tudji novac, tudji kapital, a čiji je kapital, toga je i budućnost.

Bez ovoga ne ćemo nikada biti gospodarsveno jaki, niti ćemo moći reći, da smo svoji na svome od svoga gospodari.

Napoleon Veliki i bitka kod Asperna.

U udesima Napoleona velikoga i onima od njega progonjena Pape Pija VII nahodi se jednodušnost.

Kada je Pijo VII došao u Pariz g. 1804 da bude prisutan krunisanja Napoleonovu, sve je moguće činio ovaj da Papa odabere Pariz za svoju prijestolnicu. U poletnom govoru, hodajući Napoleon gori doli po dvorani, stavljao je Papi predoči sve moguće koristi koje bi dobio tim premještanjem prijestolnice katoličanstva. Na to mu Papa odgovori ozbiljno: komedija š. Takav odgovor strašno razljuti Napoleona: uzme sliku, koja je predstavljala Crkvu sv. Petra u Rimu, i ispara ju Papi u obraz, derući se u sav glas: ovako ću ja satri Crkvu Katoličku. Na što će mu Papa posve mirno: tragedija š.

Što ovi Papini odgovori znače, pokazali su pozniji događaji ili bolje, neuspjesi Napoleonovi. Papa je samo bio prorok, kada mu je onako odgovorio.

Evo dokaza: 1) Napoleon drži Papu zasužnjena zacielih pet godina na dva mjesta, u Savoni i Fontainebleau; a poslije je zasužnjem sam Napoleon za sedam godina, na dva mjesta, Elbi i sv. Eleni. 2) U tvrgji Fontainebeau prisili. Papu na odreku crkvene države obećajući mu davati na godinu 2 Miljuna franaka. Kašnje bje usilovan sam Napoleon u istoj tvrgji i istoj sobi potpisati odluku kojom se odriče prijestolja (11 Agusta 1814) i bi mu doznačeno u nadoknadu 2 milijuna franaka svake godine.

3.) Na 17 Svibnja 1809 Napoleon izdava odluku kojom ukida crkvenu državu. Evo sada počima tamniti zvijezda njegova. Sama četiri dana kašnje izgubi prve bitke. Nadvojvoda Karlo potuče ga kod

Asperna i Esslingena. Sviet uvidi sada da je i Napoleon pobjedljiv. 4) Papa kazni Napoleona izopćenjem i time prestaje on biti članom katoličke Crkve. Kada je za to on doznao samo se veselo nasmija i porugljivo reče: baš će za to popadati oružje iz ruku mojih vojnika. Kada je Napoleon g. 1812 pošao u Rusiju da posljedi ratovanje, pogine mu tamo do blizu pol milijuna vojske, i od velike studeni padalo je oružje iz ruku vojnika. 5) Na 5 svibnja 1821 umre Napoleon, i taj dan bila je strašna oluja na otoku sv. Elene. Dava u oči da je umro baš u isti dan kada Papa Pijo VII slavljase svoj imendan, polaj katoličkog koledara. Napoleon je umro a Papa Pio VII g. 1815 vraća se slavno u Rimi zaposjeda svoju državu.

Katolik, koji ove događaje prati i ozbiljno promatra veseli se, videći kako božja Providnost događaje tako okriče i upravlja da svakoga u čudu ostavlja.

Neprijatelji katoličke crkve u svemu ovomu nazrievaju samo puke slučajeve; kako što neki i bitku kod Asperna i Esslingena prispiju izključivo austrijskom oružju, te sreću Austrije osnivaju na to oružje... a ne vide u svemu prst Božji! U pamet ljudi!

Naši dopisi.

Iz Imotske krajine.

(Pošt. Ured u Aržanu.) Aržano je pitalo još početkom prošlog mjeseca poštarski ured. Pošto to selo ima sve uvjete za to, ima nade, da će ga dobiti. I pravo bi bilo.

(Ljetina, skupoća i vručina). Ako svi znaci ne varaju ovogodišnja ljetina neće biti zla, svakako bolja od lanjske. Razni su usjevi već i izniki samo još nije kukuruz, pošto se nije moglo radi neprestanih kiša. — Amo vlada velika skupoća. Ciena vam je mesu govedjemu s nadometnici K 1.20, pšenici 100 oko 40 K, kukuruzu 32 K, sienu 30 do 32 K. Narod je sasvim slabo iznimio blago. Dobar je dio prodao e da učuva bar nešto da uzmogne uzorak. Kako vidite slabo, i ako ne umiremo od gladi nijesmo ni siti A vlada? Spava.

Vremena su nam slaba. U svibnju neprestanih kiša, a imali smo i sniega i bure dosti.

(Dase nasmiješ). Pripovieda mi prijatelj, da je ovih dana premješten s Aržana na Trilj financ. postovodja Leontić, te da je morao sam u svom trošku napraviti put eda mu mogu kola s robom na Trilj. Razumjeli smo ga, jer na Aržana nemože kola već po zraku, jer puta nema.

Divno zar ne u punom XX vieku, u vieku brzine i umjeću i to još u prosvjetljenoj državi.

(Umorstvo). Tu nekidan umorište nekog Budimira biv. lugara iz Riečica kad se je s vraćao iz Imotskog gdje imao parnicu s nekim Pavičem. Sumnje se na ovoga. Sud je dao zatvoriti petoricu i dalje iztražuje. Blaženo parbanje u Imotskoj krajini.

Preporodjenje i napredak grada Splita.

Split, 14 travnja. 1909.

Od dana na dan sve to više se uvjeravamo, da se Split u istinu preporadja i napreduje, ali na zalost, ne u dobru, već u zlu. Zlo sime koje su posijali social-demokrati, radja svojim zakonitim plodom; od njihovoga rada za mali puk, ostat će samo pokvarenost.

Ovo sam posvjedočuju najnoviji događaji.

Tu skoro pri dolazku Luegera, načelnika stolnog Beča, socialisti, uz priličan broj demokrata i napredne mladeži, prirediše mu demonstraciju, u svakom pogledu pretjeranu; čim su se ogriješili ne samo proti gostoprilstvu, nego i gradu pribavili doisto ne dobar glas. Stavno je, da social-demokrate, u ovome nije vodilo drugo, nego mržnja proti čovjeku, koj je u Austriji za kršćanstvo zaslužan. Iznili da su ovoj demonstraciji dali povoda kršćansko-socialci, sa svojim izstupom, to je tako glupo, kao što bi glupost bila tvrditi, da je ustrojenje kršćanskog radničkog društva, dalo povoda socialističkoj i radničkoj organizaciji, Kršćansko radničko društvo, ustanovljeno je uprav da utuče bezvjerstvo social-demokrata. I da ovima to ne ide po čudi, po sebi se razumije; ali je nepojmljivo, zašto to ne ide u tek, gosparima oko prevrtljivog „Našeg Jedinstva“. Od kada se u „Narodnoj Tiskari“ tiskaju obe „Slobode“, kao da su opet promjenili naočale.

U zvezu s ovim, možemo dovesti i drugo junačko djelo splitskih social-demokrata. Na vrhu brda Marjana, od davnine bijaše postavljen križ od kamena. Ali se on nije svidjao našim social-demokratima, te ga jedne noći nestalo. Poganske ruke skinule ga, da pokažu, kako im je mrzko ovo sveto znamenje. Nu dok na taj način, odbacaju od sebe social-demokrati svaki znak kršćanski, dotle padaju u pravo živinstvo. Tako tu skoro imali smo čuti jednoga od njih, kako se javno hvali, da on nije čovjek, već živina, i da neće umrijeti, nego krepati kao svinja. Blago njemu!

Ovim korakom, kamo ćemo dospjeti, i u što će se Split pretvoriti, nije teško predvidjeti. Mali se je puk u dobrom dieľu izopacio, i to je sav uspjeh social-demokrata. Za ovim dolaze zločini i prevare, globe i zatvori; ali koga briga? Ta to ne boli glava ni Dorbića, ni Smodlaku. Njihov je zatorni nauk našao plodno polje. Ista sudbina čeka sve, koji lakoumno se podaju u naručaj i zagrljaj, tih lažnih narodnih prijatelja.

Prieka potreba ženske škole.

Krapanj, 18 svibnja.

Hvala Bogu u ovo zadnje vrijeme, a osobitim zauzećem našeg zastupnika Dr. Dulibića i načelnika Dr. Krstelja i naše je mjesto prosvjetlilo svietlom napretka. U kratki rok možemo reći, da smo dobili sve što je našem mjestu najnužnije, a za to neka dobri Bog plati svima, koji su se ko pravi oci zauzimali za nas, naš napredak i blagostanje. Nego, još nam samo jedna, ali veoma važna stvar manjka, a to je ženska škola.

Od kad se je odalečio od nas g. uč. Belamarić, koga još svak u miloj uspomeni ima, prem je tome prošlo već 17 godina, naša škola razdjelila se na poludnevno poučavanje, prem je još te godine bila odobrena

dvorazredne mješovita. Teško je bilo svakom nastavniku raditi su 150-160 djece i stoga, svaki ne bi tražio drugo, nego da šmigne što mu je prije moguće. Naša škola bila je u više navrata radi toga zatvorena, a tako bi bila ostala i ove godine, da na sreću uslied zatvora ženske škole u Vodicama gosp. Radinović nije ostala bez mjesta, te tako dodje k nama. Ko prava majka briga se za djecu, te se i ako u kratko doba ipak opaža velika razlika u školskoj djeci ženskog spala. Neobhodna potreba ženske škole ponukovala je jednog seljanina, da sagradi pristojnu dvoranu i stan za učiteljicu, na jednom od najzgodnijih položaja. Pokr. škol. vieće škrtari u pogodbi za kakovih 40—50 K na godinu.

Mi molimo pokrajinsku vlast, da toga ne čini, jer i onako zgradu za nužku školu ima u bezcienu, da selu od nje nepreostaje ni pare. Jedno s drugim dade se izavnat.

Nadamo se u pravičnost g. Štrölla, koji se je mogao i na licu mjesta uvjeriti, kao što se je i uvierio, o potrebi ženske škole u našem selu, te ga molimo, da poradi sve moguće, kako bi se došlo, što prije do zaključnog ugovora su Milutinom, te tako i do otvora ženske škole još novom školom godinom, što toliko željno očekujemo.

Roditelji.

Viesti.

Zadnji broj bio nam je zapljenjen i to rad jednog dopisa iz Imotske.

Ovo nas je slavna cenzura pljenila više puta, kad smo god ustali, da branimo istinu i pravicu protiv nekih koji hoće da istu krnje.

Nismo priredili drugog izdanja. Žao nam je, ali i ne mogosmo, dosta nam redovitih trošaka a još nas biju zapljenom.

Ovom prigodom molimo da nam svi oni koji do danas nepodmiriše predplate, ni za lanjsku, a ni za ovu godinu, pošalju podmiru odma. Do koji dan poslat ćemo opomenku poštom svim onima, koji nam duguju za „P. P. S.“ pa ih molimo već unapried, da se na istu ozovu i podmire dug. Mi moramo plaćat tiskaru trošiti za biljege opremu lista, a sve to stoji silnog novca.

Hrvatima kojima leži na srcu da „P. P. S.“ i dalje brani neustrašivo svetinje vjerske i domovinske i dajoj život bude dug nek plate predplatu redovito nek pomozu izvanrednim doprinosin ovu novinu koja je nužno potrebita, našem hrvatskom i kršćanskom puku!

Da se dodje u susret, vinogradarima, su članovi „Kotarske Gospodarske Zadruge“ te kane ili imaju potrebu pitati oprost desetgodišnjeg plaćanja poreza za obnovljene vinograde, tima će tajnik iste Zadruge rado i to bezplatno biti priruci. kao što će dragovoljno biti na ruku svakome siromašnome težaku ma i nebio čian Zadruge.

Borba proti maslinovoj mušici. Godine 1808. n Italiji u predjelu kod Pise pokušalo se je 3300 stabala maslina obraniti od zlokobne maslinove, mušice. Dotične masline, oko kojih su se pokusi pravili, osamljene su od drugih i od njih su udaljene oko po kilometara. Uzelo se je n. p. 100

litara vode i u njoj se je razmutilo 48 kilograma melasse u 2 kilograma kalijeva arsenita. S ovom rastopinom i sa običnim šircaljkama, kojima se loze škrope da ih se obrani od peronosperre, škropili su se maslinova stabla, naročito po lišću, grančicama maslinovim jagodama. Poškropile su se u mjesecu augustu i septembru šest puta — po prilici svaku deset dana po jedan put sa navedenom rastopinom sgotovljenom po navedenu razmjeru. Za dotično škropljenje potrosilo se je 803 kg melasse, koja zapada po 10 para svaki kg, što čini 80 K i 30 para. Otišlo je 16.5 kg. kalijeva arsenita po 2.4 K, što čini 39.60 K. Za prenosu i radnike potrosilo se je 128.30 K. Od 3200 stabala maslina da ih se kroz dva mjeseca poškopri šest puta, potrosilo se je u sve 248.20 K, iliti blizu 8 para za svaku maslinu, što nije vele.

Skupljajmo gnoj?

Gnoj je u gospodarstvu jako znamenit, te svaki pravi i razboriti gospodar sabire gnoj kao suho zlato, jer bez gnoja nema u gospodarstvu življenja ni obstanka. Gdje imade dosta gnoja, tu je dosta i hruba, a gdje je kruha, tu je svakog dobra i napredka. Neka imadeš zemlje Bog zna koliko, ali ako nemaš gnoja, iz te zemlje nema ništa, slaba je, jedva jedvice, da te i kruhom hrani. A sve da i malo zemlje imadeš, nek imaš djubra i nek je s njim po malo gnjojš, zemlja je dobra i krepka, u stanju da ti dade kruha, koliko god hoćeš. To se može svak svojim očima uvjeriti. Ima koje imao je djubra, i nijesu propali, već se sve više razvijali onih i napredovali, a oni ko nije, nazad se vratio i sasvim propao. Gnoj daje ljudima kruh, a kad je kruha, lako je napredovati i u dobru se razvijati!

Na žalost, naš sviet malo pazi na gnoj, a u tom se puno i puno kviri i gubi, jer za gnoj ne mariti, to je isto ko za svoj žitak ne mariti. Koliko po našim putim i kršim gnoja utaman propane! A ne bi li se moglo ono pokupiti i na mjestu, za potrebu, spremiti?! Gnoj je ljudim kruh, pa nije li Bogu plakati, gledajući, kako za ništa tako propada.

Pa koliko bi se i onako drukčije mogao gnoj činiti! Svagdje, u nas, u proljeću i ljetu,

sune i izgrdja po polju i van polja svakoja travina. Jer se to ne bi moglo počupati i donieti pod blago, da se gnoj čini? Pa i sa gore, da je lišće brati i pod blago bacati, da se gnoj radi, koliko li se ne bi i od toga gnojiva uhvatilo? Ej, ljudi, malo više pomnje oko gnoja, jer je gnoj življenje i ko njega nema, ništa nema; jer kruha nema, a dok čovjek kruha nema, pa nek sve i žitak velik ima, što možeš računati, da ima, kad se ne može ni s kruhom hraniti? Ne možeš ništa, jer kad čovjek kruha nema, ništa nema! Tako je, a da nije, ne može niko poreći. Ja poznam, jednoga dobroga gazdu, kad u ništa drugo ne bi imao, u kapu bi gnoj kupio. Na to bi se njemu rugali, a on bi se njima smijao i govorio: rugajte se, vi, rugajte, nije ovo gnoj, nego liepa pogača! I zbilja pravo bi im reka, jer gdje gnoj pane, tu je dosta liepoga žnja, koje daje liepe, slatke pogače. Taj gazda tako je pomnjivo gnoj sabirao, te u njeg nije munjkalo kruha: bilo ga je za nj i za drugoga.

Dakako bez blaga ne može biti ni gnoja. A u nas se sviet naopako dieli. te ko će blago čuvati, kad nema čeljadi? Ljudi, braćo, dakle pamet u glavu! Bez blaga nema gnoja, bez gnoja kruha, a bez kruha življenja ni napredka. Ne dielimo se s toga: držimo se u zadrugam, pa će onda biti blaga, a naravno onda gnoja, pa i kruha. A kad imamo svoga kruha, onda nam je lako živiti: nemamo od drugoga potrehe, a kad nema od drugog potrebe. tu se onda u napredak u sav mah kroči!

G. P. K.

Hrvati i Hrvatice!

pomozite družbu

Svetog Ćirila i Metoda!

„Hrvatska Tiskara“ Dr. Krstelj i drug. — Šibenik.

Najfiniji Sumpor
i
Englešku Modru Galicu

I. vrste prodaje

ŠIME ŠUPUK

u Petrićevoj kući kod pazara.